

Donderdag

den 30 April.

FRANKFORT, den 26sten April.

De onderhandelingen over Griekenland worden, volgens de jongste berichten uit Konstantinopel, door den Nederlandschen gezant steeds voortgezet, en er schijnt zelfs eenige hoop te zijn, dat de Porte de bemiddeling zal aannemen, daar de reis-effendi bij herhaling den wensch heeft te kennen gegeven, dat de gezanten mogten terugkeeren en zich overtuigen, hoe zeer de Porte verlangt, dat Griekenland tot rust kome, en hoe bereidwillig zij is, om alles te doen, wat tot herstelling der goede verstandhouding tusschen haar, Engeland en Frankrijk dienen kan, en slechts de eer der Porte er niet onder te lijden heeft. — De Porte heeft nog geen bericht, dat de pacha van Egipte hulptroepen zenden zal. Volgens het laatste bekende antwoord op hare aanvragen, zag hij er groote zwarigheden in, om aan den oorlog tegen Rusland deel te nemen, waarvan, naar zijne meening, ligt het gevolg zou kunnen wezen, dat de Russen eene vloot afzonden om Alexandria te blokeren. — De berichten uit Griekenland luiden gunstig voor de Porte. In Livadie schijnen gevechten te hebben plaats gehad, die nadeelig voor de Turken zijn uitgevallen, en er is geen uitzigt, dat de Porte van daar troepen zal kunnen trekken, om de armee aan den Donau te versterken. Men meent, dat dit een en ander wel het bijdraagt om haar reukelijker in opzigt tot de aangelegenheden van Griekenland te maken.

Van den 27sten April.

Volgens berichten uit Jassij, van den 10den April, had er sedert eenige dagen een sterke doortocht van troepen uit Bessarabie plaats. Zij trokken gedeeltelijk naar Wallachije en gedeeltelijk naar Galacz. Bij laatstgemelde plaats wordt eene brug over den Donau geslagen. De Donau is onlangs buiten zijne oevers getreden, en heeft vele schade aangerigt, bijzonder te Braïla, Hirzowa en Galacz, aan de magazijnen. Binnen kort worden de Russische garden uit Podolie in de vorstendommen verwacht. Men meende, dat het hoofdkwartier den 16den April reeds naar Siliustria was opgehoeken.

PARYS, den 25sten April.

In de zitting van de kamer der afgevaardigden, van den 23sten, is, in weerwil van den tegenstand der linker zijde, opzigtelijk de dotatie van de kamer der pairs, een artikel aangenomen, volgens hetwelk er bestendig een fonds van 2,400,000 franken zal zijn, om aan de pairs uit de geestelijkheid toelagen te verleenen. De liberale dagbladen beklagen zich, dat vele leden van de linker zijde in die zitting niet tegenwoordig waren. In de zitting van gisteren was de linker zijde sterk bezet, terwijl daarentegen op de regter zijde vele plaatsen ledig waren. De heer *Lagheze* deed een voorstel, dat de geestelijke pairs geene toelage uit het gemelde fonds zouden kunnen ontvangen, ten zij hunne inkomsten, als leden der geestelijkheid, hunne tractementen daaronder begrepen, minder dan 30,000 fr. mogten bedragen. Dit voorstel werd door de meerderheid van de linker zijde aangenomen. Nu beklagen zich de anti-liberale dagbladen, dat de leden van de regter zijde zoo slecht zijn opgekomen, en het doel van het fonds, dat men gesticht had, in een oogenblik is verijdeld geworden.

— De Koning heeft den hertog *Laval-Montmorency*, tot dus verre ambassadeur bij het Oostenrijksche hof, benoemd tot minister van buitenlandse zaken, in plaats van den graaf *de la Ferronnais*, die op zijn verzoek is ontslagen. Z. M. heeft den laatsten, zoo als gewoonlijk, benoemd tot minister van staat, lid van den geheimen raad.

— De *Constitutionnel* zegt, dat het ministerie zich aan de regter zijde heeft aangesloten, en maakt daaromtrent de volgende aanmerkingen: « Toen, in weerwil van het geweld en bedrog van het ministerie *Villèle*, de verkiezingen van 1827 dit verderfelijke bestuur ten val bragten, openbaarde zich de meening van Frankrijk op eene luistervolle wijze, en de meerderheid der nieuwe Kamer, hoe mijn aanmerkelijk zij ook wezen mocht, bevestigde zich op het nieuwe volk van 's lands begeerten.

« In die meerderheid van het nieuwe ministerie zijn standpunt moeten kiezen, indien het de belangen der monarchie wel ingezien had, dan, het zij sommige van dezelve leden behielden, om in een nieuw voetspoor te treden, hetzij andere door dien invloed of veldslag medegestoept werden, welke zwakke hoofden en ijdele harten niet verstaan kunnen. Het ministerie *Martignac* verkoos niet zijnen steun te zoeken in dat gedeelte der kamer, waar het de noodige kracht zou gevonden hebben, maar zijne staatkunde strekte daarheen om de nieuwe meerderheid te ver-

zwakken, en bij de voornaamste hoofden van den raad werd steeds eene blijbare overhebling tot de regter zijde waargenomen, die zij steeds met gunsten overlaadden, zelfs in die eerste oogenblikken, toen zij, om de algemeene verantwoordiging te bevredigen, genoodzaakt waren, om de overblijfselen van het Villedisme en der congregatie, welke zij in 't geheel uitroosteden, van de hand te wijzen.

« Het is eene daadzaak, dat bijna al de nieuwe ministers zich van dezelfde methoden als hunne voorgangers omringd hebben, en dat de congregatie in de bureaux steeds het roer in handen heeft gehouden, vooral in de aangelegenheden van het personeel, waar zij hare doelen altijd heeft nagestreefd.

« Het was de begeving van posten in de departementen bijna nooit anders dan onder de vorige ministers.

« Er werden commissien benoemd om wetten op te stellen; de meeste leden derzelve werden altijd uit de voorrechters van het laatste bestuur genomen.

« Op het einde der laatste sessie, beklagde zich een groot aantal leden over dezen staat van zaken; in al hunne bijzondere gesprekken vroegen de ministers uitstel; de tijd tusschen de beide sessies, zeiden zij, zou te laat genomen worden, om aan de billijke verlangens des lands te voldoen, maar wat hebben zij, in plaats van dien ter bereiking van een zowenschelijk doel aan te wenden, gedaan? Al hunne pogingen zijn daarheen gericht geweest om eene scheuring tusschen de afgevaardigden, die in 't vorige jaar de moederheid uitmaakten, te bewerken; posten en bevoelens zijn gegeven aan een klein getal mannen, die wel afzins achtenswaardig zijn; maar de groote fout begingen van zich aan een weifelend bestuur te verbinden.

« Daarbij, men vroeg geene posten voor eenige afgevaardigden, maar voor eene menigte achterwaardige lieden in de departementen, die men gaarne in de besturen en regtbanken geplaatst zag, opdat er eens een einde mocht komen aan die uitsluiting, welke zij, die in alle opzichten van de constitutionnele instellingen teentoonstaan, nog altijd moeten ondervinden. In de Kamer heeft het land geene ambtenaren noodig, die hunne posten ook niet kunnen waarnemen; maar in de plaatselijke besturen, die de prooi der congregatie zijn geworden, en waaraan zich vooral de behoefte aan regt, billijkheid en onpartijdigheid doet gevoelen.

« De Kamer heeft groot gelijk om van de genen, die hunne stemmen vragen, de belofte te eischen, dat zij geene posten aannemen. Men weet hoe de menschen, die de gunst der regering deelachtig worden, eensklaps als bedwelmde worden: zelfs zonder dat zij het weten, heeft er eene plotselinge omkeering bij hen plaats; heden, bij hunne verheffing, zijn zij niet meer wat zij gisteren waren. Zoodra zekere lieden het goed hebben, achten zij al spoedig dat alles zoo slecht niet gaat, en zij vinden de klagten ongepaat, die zij zelve eenige dagen vroeger luid aanhieven.

« Wij zijn overtuigd, dat de afgevaardigden, die zich te ligt hebben laten overhalen om posten aan te nemen ten tijde dat zij in de bedoelingen der ministers eenig vertrouwen stelden, er thans afstand van zullen doen, nu er geen twijfel omtrent derzelve voornemens en doelwit meer kan bestaan.

« Van eenen anderen kant is het maar al te waar, dat de gebuichelde vrees van de regter zijde tot eenige andere banken van de zaal is overgeslagen. Ongelukkig hebben de voornaamste ministers hun geliefd plan volvoerd; zij hebben de meerderheid in de Kamer ontbonden en verplaatst.

« De dagbladen, die de tolken van de uiterst regter zijde zijn, juichen. Men zal waarschijnlijk aan de lieden van hunne partij eenige portefeuilles beloofd, en een geheim verdrag gesloten hebben, om de onverschiet omver te werpen en de jezuiten terug te roepen.

— Hetzelfde dagblad vestigt, in een ander artikel, de aandacht op een journaal, dat eerlang in het departement der Yonne zal uitgegeven worden. Het zal den titel voeren van *verdediger van de godsdienst en de re-dianaren, door een genootschap van priesters*, en, volgens het daarvan gegeven bericht, zoo als de *Constitutionnel* aanmerkt, dienen om het fanatisme te ontvlammen en den burgerlijk aan te stoken. « Komt, zeggen de schrijvers, spoedig de maat onze zijden afnaukt; zij zullen opperpriesters, waanziet onze hoofden met de hand der heile, dat ons het borstwapen des geloofs, en schenkt ons den arm der verdedigende kracht, welke wij tegen de nieuwe Amaliten moeten. »

vekking wordt eene aanspraak aan de geestelijkheid des rijks gevoegd, ten einde dezelve uit hare sluimering te doen ontwaken, om tegen de bende godloozen, die den tempel overweldigen, te velde te trekken.

Nader verslag van de Avond-Zitting van de
TWEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

Van Zaterdag den 25sten April.

Ten half acht ure worden de beraadslagingen over het ontwerp van wet wegens de drukpers vervolgd.

De heer *Surlot de Chokier* vindt vele gebreken in het voorgestelde ontwerp, waar tegen hij zich alzoo moet verklaren.

De heer *Warin* moet ook tegen het ontwerp stemmen. Hij ondersteunt de bezwaren daar tegen gemaakt, en kan niet begrijpen, waarom op dezelve nog geen acht is geslagen.

De heer *Schooneveld* ondersteunt mede de aanmerkingen tegen het ontwerp. Hij hoopte, dat bij de waarschijnlijke verwerping van het ontwerp, het gouvernement dadelijk eene nieuwe redactie zoude voordragen.

De heer *Fallon* ondersteunt mede het gevoelen tegen het ontwerp.

De heer *Geelhand Dellafaille* zegt, dat hij niet ophouden zal een ijverig voorstander te zijn van de vrijheid der drukpers, doch in dezen tijd, dat men die vrijheid misbruikt, om te bafoutieren en te honiseren en zelfs te attackeren, zoo behooren er bepalingen te bestaan, doch in de voorgestelde zijn gebreken, welke hem nopen tegen dezelve te stemmen.

De heer *Beelaerts*: wij zijn het zeer eens. Wij verlangen verbeteringen in het voorgestelde ontwerp, hetwelk anders bijna eenparig zal worden verworpen. Daarom doe ik nu een voorstel van orde. Men zoude de beraadslaging tot Maandag of Dingsdag kunnen adjourneren, en de heeren commissarissen des Konings verzoeken, dat zij den wensch der vergadering aan Z. M. te kennen geven, om eenige veranderingen in het ontwerp te verkrijgen. (Ondersteund! Ondersteund!)

De heer *de Langhe*: Het is ongeoorloofd, de beraadslagingen door vreemde voorstellen te stuiten. Wij moeten dezelve vervolgen naar de voorschriften van ons reglement en de grondwet.

De heer *de Brouckere*: Een voorstel behoort 24 uren te voren aan den voorzitter overhandigd en moet in de afdeelingen onderzocht worden. Ik kan het dus niet aannemen.

De heer *Schooneveld*: Ik ondersteun het gedane voorstel ten hoogste, sulks komt met mijn gevoelen overeen. Men verlangt de verwerping van het ontwerp immers niet, zoo er veranderingen in zullen kunnen laten wij zien, of Z. M. aan de wenschen der Kamer gehoor wil geven. Daardoor is niets verloren. (Ondersteund. Ondersteund! Neen. Neen!)

De heer *de Stassart*: Ik weet niet waarom men denkt, dat wij het ontwerp willen verwerpen als er veranderingen in komen, doch de reden is voor en tegen hetzelfde zijn geuit. Het gouvernement heeft, wanneer het gewild had, aan de bedenkingen kunnen toegeven. Nu op het oogenblik van de beraadslaging denkt men nog veranderingen te willen verkrijgen! Neen, Edelmoedige Heeren, laat alsmo eene hoofdelijke stemming ons besluit omtrent dit ontwerp regelen. Ik bestrijde dus het voorstel, als tegen ons reglement, tegen onze gewoonten en tegen alle wettelijkheid. (Goed. Goed. Voortzetting der beraadslagingen! Neen. Neen!)

De heer *Serruys*: De vraag is: zullen de heeren commissarissen het verlangen der vergadering aan Z. M. te kennen geven?

De heer *Raoust*, een der commissarissen des Konings, zegt als nu: Mijn ambtgenoot en ik zijn door Z. M. gelast geworden tot het verdedigen van het ontwerp, en hebben geen anderen last. Evenwel zie ik er niets ongelegens in, om aan Z. M. het verlangen der kamer, ter bekoeming van veranderingen te kennen te geven, zonder dat ik iets wil of kan beloven.

De heer *Fallon*: Nog in het verledene jaar is een dergelijk door den heer *Dotrengé* gedaan voorstel verworpen geworden. Waarom zullen wij de beraadslagingen nu eindigen. De commissaris des Konings verkert ons niets. (Ter stemming! ter stemming! ondersteund! ondersteund! voortzetting der beraadslagingen! Neen! neen! adjournement.)

De heer *de Stassart*: Het antwoord van den heer *Raoust* is stillig. Hij kan zich met niets belasten; hij moet alleen het ontwerp verdedigen. Ik verzoek de voortzetting der beraadslagingen. (Ja! ja! ondersteund! neen! neen!)

De heer *Beelaerts*: Ik trek het voorstel niet in. Het is geen voorstel van wet, maar een van orde. De heer *Raoust* heeft niets daar tegen gezegd.

De heer *Barthelémy*: Al bleven wij hier den geheelen nacht, zou er geen einde aan de beraadslagingen komen. Het voorstel van den heer *Beelaerts* is evenwel ontydig, ongepast, nutteloos en onbetrouwlijk. Ik verzoek alhier het adjournement der vergadering tot Maandag aanstaanden. (Algemeen roept men: Ondersteund! Ondersteund! Ja! Ja!)

De heer *le Hon*: Waartoe heeft nu eene avond-zitting gestrekt? Dit even weder zoo henen te gaan als wij gekomen zijn. De sprekers hebben allen het woord gevoerd; men zoude ter stemming overgegaan, en nu komt men met een ongepast voorstel. Ik verzoek dat hetzelfde niet aangenomen worde. (Goed! Goed!)

De heer *Donker Curtius*: Is het vaderland in gevaar? Staat de vijand voor de deur? Wordt het land in ongeluk gestort, wanneer dit ontwerp niet heden nacht, maar Maandag zal aangenomen of verworpen worden?

De voorzitter: De heeren commissarissen des Konings kunnen doen wat zij goedvinden. Ik adjourneer de vergadering tot Maandag ten 11 ure, daar er weder sprekers zijn ingeschreven, de heeren commissarissen nog het woord moeten voeren en het reeds laat is.

Ten half elf ure gaat men uit een.

Zitting van Maandag den 26sten April.

De vergadering wordt over half twaalf weder geopend.

De tribunes zijn zeer vol toehoorders.

De twee heeren staatsraden zijn in de vergadering tegenwoordig.

De voorzitter brengt ter kennis van de vergadering, dat bij ontvangst heeft eene boodschap van Z. Exc. den heer secretaris van staat, inhoudende eenige veranderingen in het ontwerp van wet, thans in beraadslaging, welke Z. M. toegegeven heeft naar het verlangen en den wensch der Kamer, als in den Franschen tekst, achter het woord *provocant* is gevoegd het woord *directement*. Art. 2 is in de twee talen gesupprimeerd; en is er een nieuw artikel bijgevoegd, hetwelk behelst, dat er geene vervolgingen van loon en laster bij geschrifte zullen kunnen plaats hebben, dan op aanklagte of verzoek van de beleedigde partij. — Deze veranderingen worden, staande de vergadering, naar de afdeelingen verzonden en de vergadering wordt aldus voor eenigen tijd opgeschort.

De leden, na anderhalf uur in de vergadering teruggekomen zijnde, brengt de centrale afdeeling verslag uit over het ontwerp, zoodanig als het veranderd is. Daarna zijn de beraadslagingen over het ontwerp vervolgd geworden.

De heer *van Crombrughe* kan, na de gemaakte veranderingen, de wet aannemen. Het doet hem evenwel leed, dat er nog aan sommige verlangens niet is voldaan en; onder anderen wel, dat de drukker, uitgever of verspreider, bij het bekend zijn van den schrijver, nog verantwoordelijk zijn, enz.

De heer *Beelaerts* is van hetzelfde gevoelen als de vorige spreker en zoude nader zijne stem regelen.

De heer *le Hon* kan zijne goedkeuring alom ook aan het ontwerp wel geven, alhoewel het hem insgelijks leed doet, dat men dit ontwerp niet als volmaakt kan aanmerken, daar er aan sommige wenschen nog niet is voldaan geworden. Anders zoude men, zegt de spreker, dit ontwerp kunnen aanmerken als de liberaalste, volkomenste en beste wet op de drukpers, welke als een voorbeeld voor alle constitutionele regeringen zoude kunnen dienen. Doch de spreker verlangt bovendien, dat van het zachte dezer wet ook die ongelukkigen het genot zullen hebben, welke nog zoo zeer in de laatste jaren het bestaan van de wetten van 1815 en 1818 hebben moeten verdragen. Hiervan was het aan de vergadering niet geoorloofd een voorstel te doen, doch het is nu het wensch, welke ook reeds door zoo vele andere sprekers gedaan werd, eenen wensch, welken hij hoopte, dat door Z. M. zoude worden aangenomen als die van Zaterdag avond laatstleden.

Het vervolg der beraadslagingen is uitgesteld tot morgen ten 11 ure.

Zitting van Dingsdag den 28sten April.

De vergadering ten half twaalf ure geopend zijnde, worden de beraadslagingen over het ontwerp van wet op de drukpers vervolgd.

De heeren *de Brouckere*, *Angillis*, *de Stassart*, *de Gerlanché*, *Schooneveld*, *Warin*, *Leclercq*, *de Sechs* spreken allen voor het ontwerp, doch verlangen alle de onverantwoordelijkheid der drukkers, en geven den wensch, dat Z. M. de ongelukkige veroordeelden, gestraft bij krachte der in te trekken wetten, het genot van eene vrije wet op de drukpers ook zoude laten genieten.

De heer *Byleveld* kan zijne goedkeuring aan het ontwerp niet geven, daar er veel te veel bepalingen voor eene onbepaalde vrijheid in zijn; eene vrijheid, waarvan men ten huidige dage zoo veel misbruik maakt. De heer *Beelaerts* spreekt tegen dit gevoelen.

Vervolgens is het ontwerp door den heer *Raoust*, commissaris des Konings, verdedigd geworden in de Fransche en door den heer *Pabst tot Bingerden* in de Hollandsche taal. Vervolgens is het ontwerp in omvraag gebracht en aangenomen met 84 stemmen tegen 4, en zal aan de Eerste Kamer worden gezonden. Tegen hebben gestemd de heeren *Syptens*, *Byleveld*, *Hoijnek van Papendrecht* en *Gockinga*.

Men besluit tot het doen drukken en ronddeelen van de twee bovengemelde discoursen. De vergadering is daarna gescheiden, verzoekende de voorzitter dat de afdeelingen zich met de tienjarige begroeting en het voorstel van de heeren *Barthelémy* e. s. bezig houden.

BRUSSEL.

De heer *Capacci* is benoemd, en dezelve ten behoeve van de afdeeling van het concordaat verleend. Deze benoeming, zegt het officiele dagblad, levert een nieuw bewijs op van de eensgezindheid, welke tusschen de beide hoven heerscht.

Het *Journal d'Anvers* bekelst het treurig bericht, dat de diligencia van Antwerpen op Amsterdam in den avond van den 25sten, een kwartier uurs na haar vertrek, in de buitengracht van de Rade poort is geraakt, en daarbij 10 personen ongelukkig om het leven zijn gekomen. Het rijtuig stond overteind in het water. Drie personen, die zich boven op het rijtuig bevonden, zijn gered geworden. Men ging bijten halen, maakte eene opening, en haalde verscheidene personen uit de diligencia, maar er was geene geneeskundige hulp, en geen dezer personen is tot het leven teruggebragt. Onder verongelukten behoort de echtgenote van eenen majoor der artillerie en hare twee kinderen. Deze ongelukke was voornemens haren zoon, die op een militair instituut in Holland is te bezoeken. De meester kleedermaker van het Zwaardsch regiment te Gortum, twee reghedijnden, en een Engelschman zijn mede ongelukkig.

Mengelwerk.

Aap de Redactie.

IS DE FRANSCHE TAAL DE NATIONALE TAAL IN BELGIE?

Wanneer iemand met alle geweld betoogen wilde, dat, niettegenstaande het algemeen aangenomen gebruik, zwart wit en omgekeerd wit zwart ware, dan zoude men voor zeker kunnen vaststellen, dat zoodanig iemand in zijn hersengestel gekrenkt en Kouberk of Geel een geschikt verblijf voor hem wezen moest. — Zoo gaat het dezer dagen ook met die heeren d'ordrijvers, welke, trots de duidelijke uitspraak der geschiedenis en niettegenstaande zij in hunne huishoudens en familiäre kringen, dagelijks, door de daad zelve, een formeel dementi krijgen, toch bij hoog en laag blijven volhouden, dat de Fransche taal de Belgische landtaal is. — Ware dit nu slechts eene letterkundige kwestie, dan verdiende dezelve geene wederlegging; maar er bestaat hier een *reservatio mentalis*, en tot het grootte plan behoort ook dit, dat de taal van het naburige Frankrijk in België meer en meer moet aangekweekt en bevorderd worden: dit toch is de grootste hinderpaal voor de bevordering der in de oogen dezer *dramatis personae* zoo hatelijke eenheid in ons koninkrijk.

Wanneer de heer DE STASSART de Fransche taal zijne taal genoemd had, dan zou niemand aan de waarheid zijner betuiging hebben getwijfeld: — thans ook dacht men hier deze twist reeds geëindigd en beslist; maar de hoogwijze *Courrier* denkt er anders over, en deze vaart natuurlijk met den heer DE STASSART in één schuitje. — Nogmaals dus een enkel woordje over deze zaak.

De heer WILLEMS, in het *Journal d'Anvers* van den 7den dezer, van het Eeuwig Edikt der aartsbisschoppen ALBERT en ISABELLA sprekende, zegt, dat het uit het 4de deel der *Plakkaatboeken van Brabant* blijkt, aldat er ook eene *Nederduitsche* tekst van dit Edikt bestaan heeft. —

Toevallig heb ik hiervan een exemplaar, getiteld: *Ordonnantie ende Eeuwig Edikt van de Erts-Hertogen onse Vereynde Princen, tot heder directie van de saken van justitie, in hunne landen van herenrecht opere, van den 12den Juli 1611, voorkomende achter in een werk, zijnde de Rechten en Costumen van Antwerpen, ghedruckt tot Leyden in 't jaer Christi 1660.* — Hoewel nu dit stuk inede eerst in 1660 te Keulen gedrukt is, moet echter de *Nederduitsche* tekst ook reeds daadlijk bestaan hebben, blijkens eene slechts vier maanden later verschenen *Interpretatie ende Verclaringhe van seecker twijfelachticheden ende Swaricheden*, enz. van genoemd Edikt, gegeven te Mariemont den 3ten November 1611, waarin onder anderen staat: *Ende want in den Nederduitschen text van de voors. Ordonnantie ende Eeuwigh Edikt, men ontmoeten eenighe duysterheden door het oversetten, in Franchoisische taele, hare Hoogheden verstaen dat men inde swaricheden die er souden moghen rijzen uit deze oorsdeke, hem sal moeten verdraeghen totten text uijtghen in 't Franchois.* — Waaruit dus blijkt, dat dit Edikt wel oorspronkelijk bij deze aartsbisschoppen in het Fransch was afgegeven, maar ten algemeenen verstande ook daadlijk in het Nederduitsch verspreid geworden was.

Dat de aanspraak van Keizer KARL V, bij gelegenheid van zijnen afscheid van behoove zins zoon in het paleis te Brussel gehouden, in het Fransch geweest is, dit bewijst niets en was alleen een gevolg der omstandigheden; integendeel mogen wij uit de wijze, waarop de beschikkingen daarvan melding maken, met grond vermoeden, dat dit addenda Keizers gewoonte niet was; immers, waarom anders gezegd: *Le disoindre de l'Empereur, prince, en cette occasion, en françois?* (Zie, onder anderen, de *Mémoires Hist. et Pol. des Pays-Bas Autrichiens*, T. I p. 25 op last van Keizer JOSEPH II opgesteld). Daarbij waren meest al de ordonnantieën, keuren, privilegien, enz. enz. van dien tijd, oorspronkelijk in het Nederduitsch, waarvan men zich in al de privilegie-böeken der Brabandsche, Limburgsche en Vlaamsche steden overtuigen kan; en ten bewijze hi van verstrekkte, onder meer anderen, de merkwaardige en hoogstbelangrijke *Ordonnantie* van genoemd Vorst van 1546, op 't stuk van de politieke, ende andere poijnten ende drachten, diessaengende, waarvan ik de oorspronkelijke gezien heb en een Nederduitsch exemplaar bezit. — Eenzelvig was KARL V te Gent geboren en had zijne jonge jaren in Leuven, onder de leiding van twee beroemde Nederlandsche mannen, WILLEM VAN CROY, zijn gouverneur, en ADRIAN FLORENTYN ROYENS, toenmaals deken van de kerk van St. Péters, zijn leermeester, doorgebracht, en de geschiedenis zegt dan ook, dat hij volkomen in de taal van het land ervaren was, en er zijn grootste behagen in schiep, om met de burgers, wier afgod hij was, op eene zeer eenvoudige en allergeeftenzaamste wijze om te gaan. (Zie de reeds genoemde *Mémoires*, T. I p. 26, 27.)

Betrekkelijk de bijde inkomsten, zoo zijn dezelve niet alleen in het Nederduitsch opgesteld, maar het is opmerkelijk, dat zelfs de latere uit van zeer oud Nederduitsch bestaan. — Daar er reeds twee artikels van het *Dagblad van 's Gravenhage*, melding van dezelve gemaakt is, zoo werd het bijna onnodig hen nogmaals aan te halen, had niet de heer WILLEMS zich nog eenigzins vergist, wanneer hij zegt: *Volgens deze voorstellen kon geen Waal tot kanselier of lid van den raad van Brabant benoemd worden, ten zij hij de Vlaamsche taal verstand.* (Een *Waal* kon zulk, ten minste het eerste, in geen geval, naar art. 5 uitdrukkelijk zegt: *Men, dat wij onderhouden sullen seven overalighe personen, die sullen een cancellier ende zegheleere wesen sal, ghebooren van onsen voornemden LANDE VAN BRABANDT, ende kennende drie talen te weten, te weten, Fransch, ende Duitsch. Die weteke onzen voorsejden zegheleere sal. Ende die vier ghebooren, woonende ende gheleert in onsen voornemden Lande van Brabant, oft die hanroetstamme, in onsen voornemden Lande van Brabant van haer selfs, oft van houwelijck weghen geboren, ende die ander twee van consent maghere van onsen raede, ende die van onsen voornemden, voorkomende in art. 8 van die van 1549, alwaar staat: *dat alle brieven, opene ende besloten, die men voortalen, of openen raede van Brabant van onsen tweghen vertonen ende uijtsenden sal, het sij voor ons, oft ten versoekke van partije maken, expedieren ende uijtsenden sal, in sulcker taele als men spreekt ter plaetsen,**

daar die ghesonden sullen worden, schijnt te blijken, dat hierop reeds gebreken gemaakt en klagten gevallen waren; waarom dan ook, volgens art. 4, al de brieven voor Brabant en het land van Overmaze, gemaakt moesten worden door één der secretarissen, speciaal met de Brabandsche zaken belast. — Dat men eindelijk ook toen ter tijd reeds eerder schijnt geneigd te zijn geweest, om in al de Nederlanden de *Nederduitsche* taal en niet de Fransche meer en meer algemeen te maken, mag men uit de voorkomende bepaling in art. 37 met eenigen grond vooronderstellen; immers waarfoe anders de maatregel: *dat men in onsen Walschen Lande hebben sal eenen goeden eersamen Bailliu, ghebooren in onsen Lande van Brabant. Ende dat zijne Clerck ende onderambachteren, ende desgelijckx onse ambachteren ende Rechten van onsen anderen sesse groote ambachten, sullen zijn van onsen Lande van Brabant ghebooren?*

Ten opzichte nu van de Vlamingen, zoo kunnen nog een paar zeer merkwaardige voorbeelden uit de geschiedenis als bewijzen aangevoerd worden. Toen de Gentenaars, in hunne verschillen met den graaf GUY, omrent 1287, zich tot hunnen beschermheer, den Koning van Frankrijk, gewend hadden, zond deze hun commissarissen, ten einde die verschillen te onderzoeken, maar vorderde tevens, dat de Gentenaars hen in het Fransch zouden aanspreken, *iets, hetwelk deze Nederlanders overdragelijk voorkwam.* (Zie OUDGHERST, Ch. 127, en DEWES, *Hist. Pars. F. II. p. 83*, welke laatste daar nog op laat volgen: *tant les peuples sont attachés à leur langue!*) — Ook in 1404, na den dood van PHILIPS den stouten, die in 1385 eene nieuwe regts- en rekenkamer te Brussel had ingesteld, verzochten die van Vlaanderen aan deszelfs zoon en opvolger, JAN zonder vrees, om deze Kamer weder te vernietigen, of anders ook, aan deze zijde der Lijs, een hof en gehoorzaal te vestigen, *alwaar in de Vlaamsche taal verhandeld werd:* het tweede gedeelte van hun verzoek werd ingewilligd, en in 1405 zoodanige raad- en regtskamer te Oudenaarden gevestigd. (Zie gezegde *Mémoires*, T. II p. 134.)

Maar genoeg hiervan om te bewijzen, dat men, met de wederinvoering der oude landtaal in België, niets nieuws vóór heeft, en dat de *Nederduitsche* taal niet alleen ten allen tijde de landtaal geweest is, met uitzondering der Waalsche provincien Luik, Namen en Henegouwen, maar wel degelijk in het grootste gedeelte der tegenwoordige zuidelijke provincien; want vele plaatsen der tegenwoordige provincie Luik behoorden niet tot het toenmalige prinsdom; terwijl, met betrekking tot het grootste dezer Waalsche provincien, Henegouwen, dezelve ten verveeld was in Fransch- en Vlaamsch Henegouwen, waarvan het laatste deel het grootste was: dit blijkt ook nog uit de oorspronkelijke Vlaamsche of *Nederduitsche* namen der provincie zelve, als zamengesteld uit *Hene*, een riviertje, dat dezelve doorsnijdt, en *Gouwen*, het Oud-Duitsche woord voor *Landen*, en van de meeste steden aldaar; want de latere Fransche namen zijn slechts eene vertaling.

Men heeft ergens de snuggere aanmerking gemaakt, dat beide deze artikels voldoende bewijzen opleverden voor de oudere maar niet voor de latere tijden: — hierop zij alleen het volgende aangemerkt; slechts kleinigheden, wanneer men wil, maar deze bewijzen ook.

In een werkje, zijnde *verhael van den strijd ende sluch van Wouwe, enz. te Leuven gedrukt in 1616*, staat onder anderen in de Voorreden het volgende: *„Dan alsoo het voorder gelicht (van JAN VAN NELLE) midts de onwtheit van de taele, wat onaeughenaer ende a mogelijk was in 't lesen, hebbe die met een getrouwe gevolgh van den sin des autheurs, jre den meesten deele van zijne woorden, als die ghebruyckelijck wheren, overgesteld in onse ghemeijne taele, tot 't gerief van een ijghelijck, enz.”*

In bene *Almanach; ou Guide Fidèle des Etrangers dans Bruxelles*, van 1762, wordt, onder meer andere boekwerken, ook aangekondigd, eene *nouvelle Grammaire, pour apprendre aux François la langue Flammaide, avec ses principes généraux et raisonnés, et une méthode courte et facile pour acquérir en peu de tems l'usage de la dite langue, etc.*, welke boekverkoopers-speculatie doet zien, dat aldaar, zelfs toen, de kennis der *Vlaamsche taal* voor vreemdelingen eene halve noodzakelijkheid was.

Toen Keizer JOSEPH II, bij ordonnantie van den 3den November 1786, een *Nieuw Reglement voor de civile rechtspleginge in de Oostenrijksche Nederlanden* had vastgesteld, werd hetzelfde reglement en ordonnantie, met keizerlijk privilegie, te Brussel in het Nederduitsch gedrukt, en wel voor zulk een geringen prijs, dat hetzelfde voor elk verkrijgbaar was.

En ten slotte wil ik slechts vragen, of men al die *pastwillen, schot-schriften*, enz., die den opstand der Oostenrijksche Nederlanden voorafgingen en verzelden, en waarvan ik er eenige weinige in eigendom heb, zoo als: de *Versameling van verscheijde stukken, enz. van SINOERUS AROU VAN BRUSSEL 1790*; — de *Slinken Oogslag op het werck van den heer VAN MAESTR. 1787*; — het *smeekschrijft van die goede lijdten van Belgierrecht, enz.*; — den *wensch van het capittel... enz.* wel in het plat-Nederduitsch zoude hebben gesteld, wanneer dit niet de volkstaal geweest ware? — reden, waarom men ook nog op dit oopenlijk, volgens den *Courrier*, een *resumé* der wetten in het *Vlaamsch* zal drukken en verspreiden, en NB. eenige duizende exemplaren!

Ik heb hier slechts bewijzen aangehaald, die in mijne kleine boekverzameling onder mijn onmiddlijk bereik waren; maar hoe vele anderen zoude men niet kunnen aanvieren! — Neen, niet het Fransch, maar de *Nederduitsche, Vlaamsche, Brabandsche*, of welken anderen naam men aan deze taal ook geven moge, was ten allen tijde de *landtaal* in België en is het nog, trots elken betweter. — Dat men aldaar zich slechts niet langer door moedwillige verdraaiers en aanstokers tegen de waarheid late ophitsen, en overtuigd zij, dat, al is de tegenwoordige taal een *verruwend en verbeterd Nederduitsch*, er ook bij ons een merklijk verschil bestaat tusschen de taal die gesproken wordt en die van den *voornemden spreker*; de berg, waartoe men nu zoo vreeselijk opstijgt, zal aldan merklijk kleiner worden. — Maar dat dan ook het gouvernement van zijne zijde, de lust tot beoefening, op eene meer aangename en meer *Belgische* wijze moog aanmoedigen; laat men aldaar de Rhetorikera herstellen; den nauwer door milde premien opwekken, en eenige duizende gulden 's jaars aan prijzen, *nationale Belgische feesten*, enz.

enz. ten koste leggen: dit zal, bij de opwakkering van onde zeden en gewoonten, ook de oude taal doen herleven, en meer invloed en uitwerking hebben, dan alle *gedwongene* maatregelen ooit zullen kunnen uitwerken. VISSER had zoo geheel geen ongelijk, toen hij zeide, dat de Belgen hunne taal, van *gouvernementswege*, slechts uit de aanslags-biljetten en patenten leerden kennen.

J. J. E. F. S.

GESCHIEDKUNDIGE HERINNERINGEN.

Den 29sten April 1747 had er eene instelling van wekelijksche bedestonden in ons vaderland plaats.

Den 29sten dito 1788 nam de aftogt der Pruisische troepen uit ons land een' aanvang.

Den 29sten dito 1790 stierf NICOLAAS COCHIN, zeer beroemd graveur, te Parijs.

Den 30sten dito 783 overleed HILDEGARDE, gemalin van KAREL den Grooten.

Den 30sten dito 1679 werd de vrede tuschen ons land en Algiers ge'teekend.

Den 30sten dito 1815 stelde Z. M. de Koning der Nederlanden eene militaire-ridderorde in, onder den titel van WILLEMS-orde.

ARNHEM, den 30sten April.

Het water is hoog in den Rijn aan de Paal:

Den 29 Maart 2 El 2 Palm o Duim; gewassen 10 D., gevallen o D.

Den 30 dito 2 El 3 Palm o Duim; gewassen 10 D., gevallen o D.

Ondertrouwd:

H. D. MISPELBLUM BEIJER,
en
C. A. HOIJER.

's GRAVENHAGE,
den 24sten April
1829.

Getrouwd:

J. G. P. LEMAISTRE AMYOT,

en

JONKVROUWE J. C. W. VON HERWARTH TOT HOHENHAUSEN.

HUISSEN,
den 28sten April
1829.

Op heden trof mij de gevoeligste slag mijns levens, door het overlijden van mijnen waarden Echtgenoot, den Heer J. STERREN, in den hoogen onderdom van ruim 60 jaren. Ik geef van dit smartelijk verlies, mede uit naam mijner Kinderen en Behuwd-Kinderen, langs dezen gewopen weg kennis, met verzoek van brieven van rouwbeklag verschoond te blijven.

ARNHEM,
den 28sten April
1829.

S. STERREN,
Geb. Bock.

+++ BURGEMEESTER en ASSESSOR
REN des AMBTS DOETINCHEM
zijn voornemens, op Vrijdag den 8sten Mei 1829, des morgens om tien uren, ten huize van TEUNISZEMME L I N K, in Yzevoorde, aan te besteden:

Het BOUWEN eener DOODGRAVERS
WONING bij de Begraafplaats in die Gemeente, met de
LEVERANTIE der daartoe BENOODIGDE
MATERIALEN.

Op Bestek en Voorwaarden, gedurende acht dagen voor den dag der
Aanbesteding, ten genoemden huize ter lezing zullende liggen.

+++ BURGEMEESTER en ASSESSOR
REN der GEMEENTE BORCULO
zijn voornemens, om op Woensdag den 6^{den} Mei 1829, des voormiddags ten 11 ure, op het Gemeentehuis aldaar, onder andere Approbatie van Hun Edel Groot Achtbare Heeren Gedeputeerde Staten der Provincie Gelderland, in het openbaar aan de minstbiedende aan te besteden:

Het BOUWEN eener NIEUWE SCHOOL,
in de Buurtschap Heure, onder Borculo. mitsgaders de LE-
VERANTIE der daartoe BENOODIGDE
MATERIALEN.

Waarvan het Bestek en Conditiën van heden af, dagelijks (exopt Zoa-
dags) ten Kantore van gemelden Burgemeester ter lezing zal liggen.

Borculo, den 21sten April 1829.

De Burgemeester voornoemd,
F. W. LAMBERGH.

Te Zutphen, in het Koffiehuis het Zwijnshoofd, zullen
op den 26sten Mei 1829, bij finale toewijzing, tevens tevens, al massa niet
alleen maar ook bij perceelen, vijf stuks BOUWLANDEN,
in Oeken, onder Brummen, met name de Bekmate, de voorste en
achterste Keijmate, de Stuurmansmate, het Tellenmansblok, de
Nieuwemate. — Aanwijzing door HELMICH DAN I-
E L S, op den Kwazenbosch. — Verdere informatie bij den Rent-
meester F. J. W E E N I N K, te Zutphen.

+++ Te Arnhem, op voordeelige conditiën, O P T D E
+++ H A N D T E K O O P: Twee kapitale en zeer ter-
nering-staande Steenen W I N D - O L I E M O-
L E N S, met derzelve PAKHUIZEN, KNECHT-S-
W O N I N G E N enz., bovendien zeer geschikt tot het maender
aanbrengen van nog ander Molenwerk. Dezelve zijn in de volbrachte
orde, en worden tot heden met het beste gevolg gedreven. — Adres bij
den Eigenaar, Mr. C. A. W E E R T S. Brieven franco.

Te ARNHEN, bij C. A. THIEME, Boekdrukker.

Op Donderdag den 7^{den} Mei 1829, des avonds ten zes ure,
zal men in het Heeren Logement te Velp, ten overstaan
van den aldaar residenten Notaris VAN ROSEN-
THAL, publiek aan den minst aannemenden besteden:
Het M A K E N van tehige aanzienlijke N I E U W E
W E R K E N, onder den Huize Biljoen, onder Velp.
Waarvan de Bestekken dagelijks ter lezing liggen ten Kantore van bo-
vengenoemden Notaris, zullende drie dagen te voren de noodige aanwji-
zing in loco geschieden.

V E R K O O P I N G

VAN

S C H I L D E R Y E N.

Op den 1sten Junij 1829 zal, ten overstaan van den Notaris Hx.
V E R H O E F F, te Dordrecht, publiek worden verkocht: het
kostbaar K A B I N E T S C H I L D E R Y E N, nagelaten
door den Wel Edelen G. born Heer J A C O B A N T H O N Y
V A N D A M, overleden te Dordrecht.

Deze Verzameling bestaat meerendeels uit zeer goed geconserveerde
Stukken, door de beroemdste Meesters uit de oude Hollandische en
Vlaamsche Scholen, en waarvan de Catalogus te Ontwerpen te bekomen
is bij den Heer A. B R O N D G E E S T, Makelaar te Am-
sterdam, en bij den Heer A. L A M M E, Kunsthandelaar te
Rotterdam.

+++ Zaturdag den 2^{den} Mei 1829, des middags ten 12 uren,
zullen, op het Buitengoed Rinnenack, bij Klarenbeek,
verkocht worden: eenige B L O E M E N, voorts
eene K E U K E N - K A G C H E L enz.; alles een uur voor den
verkoop te zien.

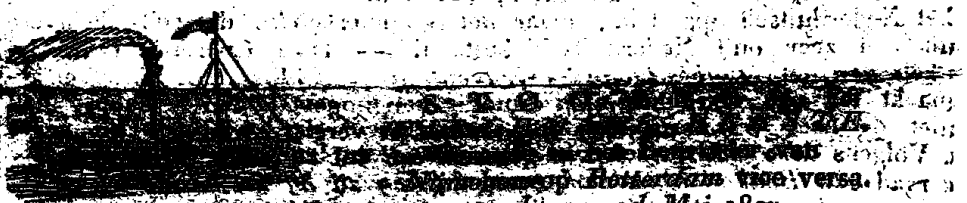
+++ Alle degenen welke iets te vorderen hebben van, of ver-
schuldigd zijn aan wijlen den heer G E R R I T J A-
C O B U S B E L D E R, laatst Koopman, gewoond
hebbende en overleden te Arnhem, gelieven daarvan opgave of betaling
te doen, uiterlijk voor den 1sten Junij 1829, ten huize van den heer
J. E. V A N O M M E R E N, in de Roggestraat, of ten Kan-
tore van den Notaris A. J. N. G R O D E F R O Y, op de
Markt te Arnhem.

+++ Alle degenen die iets, uit welken hoofde ook, te vorderen
hebben van wijlen W I L L E M V A N D Y K
H O U S T, in leven Broodbakker en Winkelier, en
zijne Huisvrouw D E R K J E V A N W O L F S W I J N-
K E L, beiden gewoond hebbende en te Barneveld overleden, gelie-
ve daarvan, voor den 1sten Junij Mei eerstkantste, schriftelijke opga-
ven te doen ten Kantore van den Notaris H. M E Y M E T
T E N B R I N K te Barneveld.

De Ondergeteekende, door de Heeren van de Raad geworden zijnde
de van het LOGEMENT, te Hertogenbosch, van
K E I Z E R S H O F, te Hertogenbosch, waarin
hij zich, te rekenen van heden, heeft gevestigd en aldaar
den voortgezet, beveelt zich bij deze aan in de voortdurende
eener ieder, belovende eene prompte en civiele bediening; behoudende
made zijner Handel in M O D E S, Z Y D E N en W O L-
L E N M A N U F A C T U R E N, onder de firma van
S T A E L E N B E R G L E M M E N S, vervuld
worden.

's Hertogenbosch, den 24sten April 1829.
W. H. STABLENBERG.

PROFESSOR HOPPMANN'S
Beroemde SLYM- en MAAGPIJLEN, 1/100, het
verzegelde fleschje, voorzien van een berigt in de Fransche, Engelsche,
Hoog- en Nederduitsehe talen, in het belang der buitenlandsehe
verzendingen, en die tevens om derzelve uitgebreide nuttigheid afge-
meen en overal als een voortreffelijk Huismiddel dienen te worden ge-
houden, heeft de ondergeteekende voor de Stad Arnhem en envi-
rons verkrijgbaar gesteld bij den Heer Apotheker J. J. B U D-
D I N G H, bij wien tevens weder voorhanden is deels ver-
maarde G O M M A, zoo heilzaam, in teering, hoest en andere hoest-
kwalen, in heele, halve en kwart verzegelde pakjes met een berigt.
J. C. H. VAN HARINKMA
Apotheker te Leeuwarden.

Regeling der vaart voor de maand Mei 1829.
Van Nijmegen naar Rotterdam en 's Hage:
Elken Zondag, Dingsdag en Donderdag, des morgens ten 7 ure.
Van Rotterdam naar Nijmegen:
Elken Maandag, Woensdag en Vrijdag, des morgens ten 6 ure.
Zullende op deze dagen, des morgens ten half vier ure, van
's Hage, bij G. VAN VELTHOEN, op de Biechade, een ei-
gené Diligence afrijden, om voor het vutiek der Boot te Rotterdam
aantekomen.
De Stoombooten van Gorcom op 's Bosch, vice versa, en van Rot-
terdam op Antwerpen en Londen, van Antwerpen op Rotterdam, en
de Diligence van Gorcom over Breda, naar Antwerpen en Brussel,
welke nog denzelfden avond aldaar aankomen.